

16.3.2012

Tornion kaupunki
Tekninen palvelu kaupunkirakenne
Suensaarenkatu 4
95400 TORNIO

Viite: Lausuntopyyntö 22.12.2011

RÖYTTÄN EDUSTAN MERITUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAVALUONNOS, TORNIO

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio kiittää Tornion kaupunkia viitteessä mainitusta lausuntopyynnöstä ja toteaa seuraavaa.

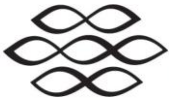
Koko hanke sijaitsee rajajokisopimuksen artiklassa 1.2 määritellyllä sopimusalueella. Tämä edellyttää sopimuksen sisällön ja tarkoituksen huolellista tarkastelua kaava-aineistoa ja hanketta valmisteltaessa ja koko vaikutusalueen huomioon ottamista riittävällä tavalla. Komissio korostaa myös alueen ruotsinkielisten asukkaiden tasapuolisen huomioimisen tärkeyttä kuulemisessa.

Rajajokikomissiota on pyydetty ottamaan kantaa suunnitellun toiminnan suhteesta rajajokisopimuksen kalastusasioita koskeviin määräyksiin. Rajajokisopimuksen artikla 3 sisältää määräykset oikeudesta rajajokien veteen ja vesialueisiin. Artiklan määräysten mukainen veden tai vesialueen käyttö ei saa vaikeuttaa kalastusta. Artiklaa koskevissa perusteluissa on todettu, että 'viittauksella valtakunnanrajaan ja kansallisiin oikeusjärjestyksiin pyritään korostamaan sitä, että artiklassa otetaan kantaa ainoastaan valtakunnanrajan oikeusvaikutukseen. Artiklan tavoitteena on turvata se, ettei rajasta itsessään aiheudu estettä eri toiminnoille. Mitään uusia, kansallisista oikeusjärjestyksistä poikkeavia oikeuksia ei kuitenkaan perusteta.' Samoin perusteluissa viitataan siihen, että oikeusjärjestys kattaa molemmissa maissa myös vesien yleiskäytön ja jokamiehenoikeudet. Artiklassa viitataan siten vesistön yleiskäyttöoikeuksiin ja yleisesti ottaen toiminnalla ei saa vaikeuttaa kalastusta. Molempien maiden oikeusjärjestyksen perusteella kalastuksen vaikeuttaminen on kuitenkin jossain määrin mahdollista, mutta se edellyttää kansallisen oikeusjärjestyksen mukaisia menettelyjä lupaharkinta mukaan luettuna.

Rajajokisopimuksessa yhtenä erityishuomion kohteena on kalakantojen suojeleminen ja kestävä käyttö. Aluetta pidetään tärkeänä kalojen kutu- ja syönnösalueena ja vaelluskalojen liikkumisalueena. Asiakirjoissa on esitetty, että rajajokisopimuksen mukaiset rauhoituspiirit jätetään tuulivoimala-alueiden ulkopuolelle. Tämä on luonnollisesti vähimmäisvaatimus. Kaavaehdotuksesta ei kuitenkaan käy ilmi, mitä määräyksiä rauhoitusalueiden osalle aiotaan antaa. Lisäksi koko toiminnalla kaapelointi mukaanlukien on monitahoisia vaikutuksia sekä rakennus-, toiminta-, että mahdollisessa purkamisvaiheessa myös vaelluskaloihin. Olemassa olevat tiedot vaikutuksista ovat ristiriitaisia.

Komission kanta on, että toiminta tulee ensisijaisesti suunnitella siten, että kalastukselle ei aiheuteta merkittävää haittaa, ja toissijaisesti siten että haitat vähennetään mahdollisimman pitkälle koko hankkeen elinkaaren osalta ottaen huomioon kalastajien ja asiantuntijoiden näkemykset. Siten ei esimerkiksi ole tarkoituksenmukaista sijoittaa tuulivoimaloita käytössä oleville rysäpaikoille tai niiden välittömään läheisyyteen. Kaava-aineistossa ei ole tarkasteltu kalastoon ja kalastukseen kohdistuvia vaikutuksia riittävällä tavalla eikä niiden vähentämismahdollisuuksia. Komissio korostaa, että alue on osa merkittävää kalasto- ja kalastusalueetta, ja kalastuksella tulee säilyä mahdollisuus jatkua tulevaisuudessakin niin Suomen kuin Ruotsin puolella rajaa myös rannikkoalueella.

Alueella on esitetty kriittisiä kannanottoja hanketta kohtaan myös muiden kaavan vaikutuspiirissä olevien taholta. Rajajokisopimuksen mukaisesti sopimusalueella tulee



16.3.2012

erityisesti kiinnittää huomiota mm. luonnonsuojeluun, kulttuuriarvojen suojeluun ja ympäristönsuojeluun. Alue on rannikkoaluetta ja merkittävää maankohoamisaluetta, mikä asettaa omat edellytyksensä kaavalle. Ruotsin puolella valtakunnallisesti merkittäväksi luokiteltu Haaparannan saaristo on kaava-alueen välittömässä läheisyydessä, ja siihen ulottuvien vaikutusten riittävä arviointi ja huomiointi tulee varmistaa.

Kaavoituksessa alueen eri käyttömuodot tulee yhteensovittaa, ja koska yleiskaavan perusteella voidaan myöntää tuulivoimaloille rakennusluvut, tulee eri näkemykset ottaa huomioon viimeistään nyt. Kaavassa tämä voi tarkoittaa myös tuulivoimayksiköiden vähentämistä, sijoittelun muuttamista, kaapeleiden sijoituksen linjaamista tai muita kaavassa esitettäviä määräyksiä.

Tuulivoimarakentaminen alueella edellyttää myös muuta luvitusta kuten vesitalousluvan ja mahdollisesti ympäristönsuojelulainsäädännön mukaisen luvan, joilla viime kädessä ratkaistaan rakentamiseen ja toimintaan liittyviä asioita, mutta kaavoitusmenettelyssä tulee periaatteelliset kysymykset kuitenkin ratkaista mahdollisimman pitkälle. Kaavan määräysten tulee myös olla riittävän yksiselitteisiä, koska yksityiskohtaisempaa kaavaa ei ole tarkoitus laatia.

Kaiken kaikkiaan kokonaisvaikutusten arviointi kalastoon (ja kalastukseen) ja muuhun luontoon sekä alueen käyttöön on jäänyt kaavaehdotuksessa vielä keskeneräiseksi. Myös kansalliset viranomaiset ovat edellyttäneet lisäselvityksiä sekä YVA-vaiheessa että kaavaa koskevissa neuvotteluissa. Vasta kokonaisvaikutusten arvioinnin pohjalta voi hankkeen hyväksyttävyyttä ja vaikutusten ehkäisy- tai lieventämistarpeiden riittävyyttä arvioida.

Merkittävälle osalle Perämeren matalikoista on suunniteltu tuulivoima-alueita tai muuta käyttöä, millä voi olla ennalta arvaamattomia kerrannaisvaikutuksia koko Perämeren alueen ekologiseen tasapainoon. Riittäviä arvioita näistä kokonaisvaikutuksista ei ole missään esitetty. Viranomaisten tulee huolehtia siitä, että kaavan valmistelussa on riittävät tiedot yhteisvaikutuksista.

Kari Kinnunen
Puheenjohtaja

Johan Antti
Varapuheenjohtaja

Eira Luokkanen
Komission sihteeri